

ሓጺር ታሪኽ ሕጋዊ መኸተ
ህዝቢ ኤርትራ ብኢጋጣሚ
ዝኸሪ 30 ዓመት ረፈረንዱም ኤርትራ

III

ሰለሙን በርሀ

ቅድሚያ 30 ዓመታት፡ ካብ 23-25 ሚያዝያ 1993 ዝነበረ መዓልታት፡ መላእ ህዝቢ ኤርትራ ኣብ ውሽጢን ወጻኢን፡ ነቲ መሪር ቃልሲ ኣሕሊፉ፡ ረዚን መስዋእቲ ከፊሉ፡ ብኣንጻባራቕ ወተሃደራዊ ዓወት ዘረጋገጸ ዘይግሃስ ሰብኣዊን ሃገራዊን መሰሉ፡ ኣብ ቅድሚያ ኣህጉራውያን ተዓዘብቲ፡ ረፈረንዱም ብምክያድ፡ ብ99.8% ድምጺ ሕጋውነቱ ደጊሙ ዝኹልዓሉ ናጽነቱን ልኡላውነቱን ከም ህዝቢን ሃገርን ብዕሊ ዘረጋገጸሉ፡ ፍስሃ ወ ሰላም ዝዓሰሎ ታሪኻዊ ቅንያት እዩ ነይሩ። ናጽነት ኤርትራ፡ ብዘይፍትሓዊ ውሳኔ ብዓሎቕ ንምጉዕጸጽ ተፈቲኑ፡ ህዝቢ ኤርትራ ብመሪሕነት ውድብ ህዝባዊ ግንባር ኣርኒት ኤርትራ፡ ተቓሊሱ ረዚን መስዋእቲ ከፊሉ ናብ ልክዕ መስመሩ ዝመለሶ ብምዃኑ፡ ብዘይ ረፈረንዱም እውን ሕጋዊዮ። ረፈረንዱም ከኣ፡ ነቲ መሪሕ ውድብ ህዝባዊ

ግንባር ብብረታዊ ቃልሲ ዘምጽኦ ናጽነት፡ ህዝቢ ኤርትራ ብድምጹ ኣጽዲቑ፡ ሕጋውነት ልኡላውነቱ ደጊሙ ዝኹልዓሉን ዝደርዓሉን ዓቢ ታሪኻዊ ፍጻሜ እዩ።

ህዝቢ ኤርትራ ናብዚ ታሪኻዊ ዕለት ንምብጻሕ ዝሓለፎ ታሪኽ ብሓጺሩ ንምዝኸኻር ኣብ ዝሓለፈ ክፋል ናይዚ ጽሑፍ ኣመጸጽኦ ሃገርን ሃገራውነትን ኤርትራ፡ ብኣንጻር ድሌት ህዝቢ ኤርትራ ዝተበየነ ውሳኔ ፈደረሽን፡ ምፍራስ ፈደረሽንን ምጅማር ብረታዊ ቃልሲ ህዝቢ ኤርትራን ብሕጽር ዝበለ ተመልኪትና። ኣብ 1977-1978 ድማ ሰውራ ኤርትራ፡ ንሰፊሕ ቦታታት ኤርትራ ተቋጸጸሩ ንሰራዊት መግዛእቲ ኢትዮጵያ፡ ኣብ ውሱን ከተማታት ከምዝሓጸሮ ርኢና። መቐጸልታኡ ይስዕብ፡ *** ስርዓት ደርግ፡ ኣብ 1977-1978 በቲ ብሓይልታት ሰውራ ዝወርዶ ዝነበረ መጥቃዕቲታት ኣብ ኤርትራ ዝነበሮ ቁጽጽር እናጥፍኦ ክኸይድ እንከሎ፡ ብሸነኽ ምብራቕ እውን ብሰንኪ ጉዳይ ኣጋዴን ምስ ሶማል ከቢድ ኩናት ተኸፊቱ፡ ሰራዊት ሶማል ንውሽጢ መሬት ኢትዮጵያ ብምእታው፡ ክሳብ ከተማታት ጅጅጋን ሃረርን በጺሑ ነበረ። ኣብቲ እዋንቲ ስርዓት ደርግ ንኣመሪካ ገዲፉ፡ ኣብ ማሕበርነታዊ ደምበ ተጸጊዑ ብምንባሩ፡ እዚ ምዕባለታት'ዚ ንግሎባዊ ረብሓ ሕብረት ሶቭየትን መሻርኽታን ኣብ ኣጠራጣሪ ኩነታት ኣውደቆ። በዚ ድማ ሕብረት ሶቭየት፡ ህላወ ስርዓት ደርግ ንምውሓስ ገዚፍ ወተሃደራዊ ምትእትታው ክትገብር ወሰነት። ከም ውጽኢት ናይዚ ምትእትታው'ዚ ደርግ ኣብ ርእሲ'ቲ ዝነበሮ ወተሃደራዊ ሓይል፡ ተወሰኸቲ ልዕሊ 300 ሽሕ ወተሃደራት ከዕስክር ከኣለ። 17,000 ኩባውያን ወተሃደራትን ካብ ዝተፈላለያ ሃገራት ማሕበርነታዊ ደምበ ዝመጹ ኣማኸርቲን ድማ ንሓገዝ ኣብ ጎድኑ ተሰለፉ።

ብኣሸሕት ዝቐጸር ከበድቲ ሕጉስ ቅንያት - ረፈረንዱም (3ይ ክፋል) ሰለሙን በርሀ ኣጽዋራት፡ መዳፍዓት፡ ታንክታት፡ ሚሳይላትን ነፈርቲ ውግእን ናብ ኢትዮጵያ ተጓረተ። በዚ ደገፍዚ፡ ኢትዮጵያ ኣብ ጸሊም ኣፍሪቃ ዝዓበየ ወተሃደራዊ ሓይል ክትሃንጽ ከኣለት። ፈለማ ናብ ሶማል ወፍሪ ብምግባር ከኣ፡ ኣብ ሓጺር ግዜ ንሰራዊት ሶማልያ ስዒራ ናይ ምብራቕ ሰግኣታ ኣወገደት። ድሕሪዚ ኣቓልቦ ስርዓት ደርግን ሕብረት ሶቭየትን ናብ ምድምሳስ ሰውራ ኤርትራ ቀንዐ። ቅድሚ ወተሃደራዊ ስጉምቲ ምውሳዶም ግን፡ ነቲ ኣትሪሩ ከምክት ይኸእል እዩ ዝበልዎ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ፡ ንሰላማዊ ዘተ ኣብ በርሊን ርእሰ ከተማ ምብራቕ ጅርመን ዓደምዎ። ትሕዝቶ ርክብ በርሊን

ግን ሰላማዊ ዘተ ዘይኮነ፡ ታህዲድን ምፍርራሕንዩ ዝነበረ። ኣብዚ ዘተዚ፡ ንመሪሕነት ህ.ግ. “ወይ ደርግ ዝበለኩም ስምዑ፡ ወይ ክትድምሰሱ ኢኹም” ዝዓይነቱ ምጉብዕባዕ ቀረበሉ።

መሪሕነት ህዝባዊ ግንባር በዚ ኣይተሰናበደን። ዓቕሚ ስርዓት ደርግ ክሳብ ዝተመጠጠ ይመጠጥ፡ ቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ ንሓርነት ደው ከምዘይብልን ተዓዋቲ ምጻኑን ብምግላጽ፡ “እቲ ትኣምንዎ ሰራዊትን ኣጽዋርን ሒዝኩም ኣብ ሜዳ ኤርትራ የራኸበና” ብዝብል ቃላት ካብ ኣኼባ በርሊን ተፋነወ። ስርዓት ደርግ ብዝዚፍ ወተሃደራዊ ሓይሉን ደገፍ ሕብረት ሶቭየትን ተኣማሚኑ፡ ንሰውራ ኤርትራ ሓንሳብን ንሓዋሩን ንምጥፋእ ኣብ ዝነቐለሉ፡ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ፡ ካብ ኩሉ ተቈጻጻርዎ ዝነበረ ከባቢታት ብምዝላቕ፡ ኣብ ኅቦታት ሳሕል ዓሪዱ ክረባረብ ታሪኻዊ ውሳኔ ስትራቴጂያዊ ምዝላቕ ወሲዱ ዘድሊ ምድላዎቱ ኣጸፈ። ኣብ መፋርቕ 1978፡ መጠነ ሰፊሕ ወራራት ደርግ ኣብ ዝጀመረሉ ድማ፡ ደረጃ ብደረጃ እቲ ናይ ምዝላቕ ስጉምቲ ክትግበር ጀመረ። ካብ መፋርቕ ሓምለ 1978 ክሳብ መፋርቕ ሓምለ 1979 ኣብ ዝነበረ ሓደ ዓመት፡ ስርዓት ደርግ 5 ተኸታተልቲ መጠነ ሰፊሕ ወራራት ከካይድ እንከሎ፡ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ፡ ብዘይካ ንከተማ ናቕፋ፡ ንኹለን ሓራ ኮይነን ዝነበራ ከተማታት ገዲፋ፡ ኣብቲ ጽኑዕ ደጀኑ ሳሕል በጽሖ። ንከተማ ናቕፋን ሓያሎ ቦታታት ሳሕልን ደጀኑ ብምግባር ድማ፡ ካብ ናቕፋ ክሳብ ሰሜናዊ ምብራቕ ሳሕል ዝዘርጋሕ ሰንሰለታዊ ዕርድታት ሃኒጹ ኣብ ቀዋሚ ናይ ምክልኻል ውግእ ኣተወ። እዚ ከምዚ ኢሉ እንከሎ፡ ሓይልታት ተ.ሓ.ኤ. እውን ብተመሳሳሊ መገዲ ካብ ኩሉ ከባቢታት ኤርትራ ኣዘለቑ ንባርካ ወረደ። እቲ ዝበርትዐን ወሳንን ውግኣት ግን ምስ ሰራዊት ህዝባዊ ግንባር ይካየድ ነበረ።

መስርሕ ስትራቴጂያዊ ምዝላቕ፡ ንኹሉ ሓራ ቦታታት ብሓንሳብ ራሕሪሕካ፡ ናብ መዕቁቢኻ ምጉያይ ኣይነበረን። ህ.ግ. ዓቕሚ ሰቡ ብዝከኣል እናዓቀበ፡ ኣብ ዘድሊ እዋን መስዋእቲ እናኸፈለ ብኹሉ ኩርናዓት ዝተወልዐ ውግኣት እናመከተ፡ ፖለቲካዊን ቁጠባዊን ዒላማታት ሰውራ እናተኸላከለ፡ ካብ ጸላኢ ዝሰለብ ንብረት እናሰለበ፡ ደረጃ ብደረጃ ናብቲ ናይ መጨረሻታ ቀዋሚ ዕርድታት ክኸውን ዝተመርጸ ቦታ ብምብጻሕ፡ ቀጻልነት ቃልሲ ዘረጋግጽ ደጀን ኣውሒሱ እዩ ንመስርሕ ምዝላቕ ተግባርዎ። መዘና ዘይብሉ ጽንዓት፡ ተጻዋርነትን ተወፋይነትን ዝሓተተ መድረኽ ድማ እዩ። ምስዚ ተኣሳሲሩ፡ ቀጻልነት ናይቲ ቃልሲ ንምርግጋጽ፡ ኣብዚ መድረኽዚ፡ ንህዝቢ ብብማሕበራዊ

ቀጸላታቱ ዝውድባን ዘንቅሓን፡ ከም ናይ ተማሃሮን መንእሰያትን፡ ናይ ደቀንስትዮ፡ ናይ ሰራሕተኛታትን ሓረስቶትን ማሕበራት ብምቕም ሰፊሕ ፖለቲካዊ ስርሓት የካይድ ነበረ። ስርዓት ደርግ ኣብቲ ዘካየዶ 5 ተኸታተልቲ ወራራት፡ ኣስታት 50 ሽሕ ሰራዊት ክኸስር እንከሎ፡ ብዙሕ ካብ ኣጽዋራቱ ታንክታቱን ወተሃደራዊ መካይኑን ተመንዚዑ ንብረት ሰውራ ኮነ። በዚ ድማ፡ ናህሪ ወራራቱ ተግግተ። ህዝባዊ ግንባር ነዚ ብምግምጋም፡ ኣብ መወዳእታ ታሕሳስ 1979ን ከምኡውን ኣብ ጥሪ 1980 ኣብ ግንባራት ናቕፋን ሰሜናዊ ምብራቕ ሳሕልን ጸረ-መጥቃዕቲ ብምውሳድ፡ ኣብ ልዕሊ ወራሪ ሰራዊት ደርግ ሰፍ ዘይብል ክሳራ ኣውራዳ፡ ተወሰኸቲ ኣጽዋራት ሰለቡ፡ ሓይሉ ዝያዳ ኣደልደለ። ድሕሪዚ ስርዓት ደርግ፡ ንክልተ ዓመታት ዝኣክል፡ ካብ ውግእ ተቈጢቡ፡ ንካልእ ዝዓበየን ናይ መጨረሻታን ደምሳሲን ወራር ሰፊሕ ምድላዎት ኣብ ምግባር ኣተወ።

ኣብዚ ከቢድ ናይ ምዝላቕ እዋን፡ ኣብ መሪሕነት ተ.ሓ.ኤ. ምስ ስርዓት ደርግ ኣብ ዋጋ ዕዳጋ ናይ ምእታው ዝምባለታት ተኸሲቱ ነበረ። ህ.ግ. ምስ ሰራዊት ደርግ ሓያል ምርብራብ ኣብ ዘካይደሉ ዝነበረ እዋን ከኣ፡ ተ.ሓ.ኤ. ዳርጋ ኣበርክቶ ኣይነበሮን። እኳ ድኣ ብኣንጻሩ፡ ንህዝባዊ ግንባር ብድሕሪት ናይ ምውጋእ ፈተነታት የካይድ ነበረ። እዚ ሽርሒታት'ዚ፡ ንመስርሕ ሃገራዊ ስምረት ኣብ ርእሲ ምዕንቃጽ፡ ኣብ መንጎ ክልቲኣን ውድባት ዝነበረ ግርጭት ዳግም ኣባልሑ። ኣብ 1981 ድማ ናብ ኩናት ሓድሕድ ኣምርሑ። በቲ ዝተካየደ ውግእ፡ ተ.ሓ.ኤ. ካብ ሜዳ ኤርትራ ተጸሪጋ ንሱዳን ብምእታው ተበታተነት። እዚ ምዕባለ'ዚ ተደላዩ እኳ እንተዘይነበረ፡ ሰውራ ኤርትራ ኣቓልቦኡ ከይተገዛዘዐ፡ ምሉእ ሓይሉ ኣንጻር ወራሪ ሰራዊት ኢትዮጵያ ከቕንቦ ዘኸኣሎ ምዕባለ እዩ። ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ምስ ተ.ሓ.ኤ. ኣብ ኩናት ሓድሕድ ተጸሚድሉ ኣብ ዝነበረ እዋን፡ ደርግ ግዜ ወሲዱ፡ ሰፊሕ ንዋታዊን ሰብኣዊን ምቕርራባት ክገብር ዕድል ረኺቡ ነበረ። ድሕሪዚ ኩሉ ምቕርራባት ድማ፡ ንሰውራ ኤርትራ ሓሳብን ንሓዋሩን ካብ ገጽ መሬት ንምሕካኽ፡ “ወፍሪ ቀይሕ ኮኾብ” ዝጽዋዕ ‘ናይ መወዳእታን ውሳኔን’ ዝበሎ ወተሃደራዊ ወፍሪ ከካይድ ውጥኑ ኣጸፈፈ። ካብ መላእ ህዝቢ ኢትዮጵያ ዝተወከሉን ወጻእተኛታት ደገፍቱን ዝተረኽቡሉ ጉባኤ ኣብ ኣስመራ ብምቕናዕ፡ “ኣስመራ ማኒፊስቶ” ዝተሰምየ ወግዓዊ ኣዋጅ ብምሕላፍን ድማ፡ ንመጠነ ሰፊሕ ወራር ነቕለ። እቲ ውጥን ንሰራዊት ህዝባዊ ግንባር፡ ብኹሉ ወገን እንተላይ ብመሬት ሱዳን

ተጠቂኝ ኣብ ከበባ ብምእታው፡ ኣብ ውሽጢ 2 ወይ 3 ሰሙን ምሉእ ብምሉእ ምድምሳስ እዩ ነይሩ።

እቲ ቀንዲ መጥቃዕቲ ቅድሚ ምጅማሩ፡ ስርዓት ደርግ ኣብ ከበባታትን ካልእ ከበባታት ኤርትራን ንዝንቀሳቐስ ዝነበረ ደባይ ኣሃዱታት ህ.ግ. መሺጡ ንምጽራግ፡ “ኣልፋ ፕሮጀክት” ዝተሰምዩ ሰፊሕ ወፍሪ ኣካየደ። ምንቅስቃስ ደጀን ህዝባዊ ግንባር ንምልማስ ድማ ብለይቲን ብቐትሪን ንወርሒ መመላእታ ዝቐጸለ ብርቱዕ ደብዳብ ነፈርቲ ኣካየደ። ናብ 15 ለካቲት ኣብ ዘውግሐ ለይቲ ከኣ፡ እቲ ቀንዲን ናይ መወዳእታን መጥቃዕቲ ብግንባራት ናቕፋ፡ ሰሜናዊ ምብራቕ ሳሕል፡ ባርካን ሓልሓልን ጀመረ። እዚ ብኣርባዕቲኡ መኣዝን ዝወፈረ እልቢ ዘይብሉ ሰራዊትን ኣጽዋርን፡ ንኹሉ ግንባራት ኣፍሪሱን ሰናጢቕን ድሕሪ 18 መዓልታት ኣብ ኣዶብሓ ክራኹብ ከም ውዱእ ተወሲዱ ነበረ። እንተኾነ፡ ብግንባር ባርካ ዝተበገሰ መጥቃዕቲ ኣብ ውሽጢ ናይ ሳልስቲ ውግእ ኣብ ዘይተጸበዮ ድብዳቤ ኣትዩ ፍጹም ስለዝተደምሰሰ፡ ክቐጽል ኣይከኣለን። ግንባራት ሰሜናዊ ምብራቕ ሳሕልን ናቕፋን ንምስባር ዝተፈነወ መጥቃዕቲ ድማ ኣይሰለጠን። ን95 መዓልታት ከኣ ነዚ ግንባራትዚ ንምፍራስ ኣዝዩ መሪር ኩናት ቀጸለ። ብ20 ሰኔ 1982 ድማ እቲ ብዙሕ መስዋእቲ ዝተኸፍሎ መጠነ ሰፊሕን ዝበርቱዐን ወራር፡ ብስዕረት ሰራዊት ደርግ ተዛዘመ። ደርግ ኣብዚ ኩናትዚ ልዕሊ 40,000 ሰራዊት ኣጥፊኡ፡ ከቢድ ሰብኣዊን ንዋታዊን ክሳራ ተሰከመ። 6ይ ወራር ህዝባዊ ግንባር ኣዝዩ ጽንኩርን ፈታንን መድረኽ ብዓወት ሰጊሩ ቀጸልነትን ተዓዋትነትን ሰውራ ዘረጋገጸሉ፡ ጽንዓትን መኸተን ህዝቢ ኤርትራ ንመግዛእቲ ዝያዳ ዝሓየለሉ፡ ሰራዊት ህዝባዊ ግንባር ዝለዓለ ናይ ውግእ ብቐዓት ዘመስከረሉ ኣገዳሲ መድረኽ እዩ ነይሩ።

ስርዓት ደርግ እቲ ንክልተ ዓመት መመላእታ ምድላዎት ዝገበረሉ መጠነ ሰፊሕ 6ይ ወራር ድሕሪ ምፍሻሉ፡ ንሰውራ ኤርትራ ብሓይሊ ምድምሳስ ዘይክኣል ምጻኑ ክግንዘብ እኳ እንተነበሮ፡ ሰራዊት ህዝባዊ ግንባር ቦቲ ኣብ 6ይ ወራር ዝገጠሞ ከቢድ ውግእ ተዳኺሙ እዩ ብዝብል ቅማረ፡ ዓመት ኣብ ዘይመልእ ግዜ፡ ማለት ኣብ መፋርቕ 1983 “ካልኣይ ገጽ ወፍሪ ቀይሕ ኮኾብ” ዝተሰመዩ 7ይ መጠነ ሰፊሕ ወራር ኣበገሰ። እዚ ወራርዚ ብኣንጻር 6ይ ወራር ብዘይእዉጅ መገዲ “እንተቐዶ ቀዶ እንተዘይቀዶ ሕንጣጦ” ኢሉ ዘንቀሎ ብምንባሩ ድማ፡ ብተጋደልቲ “ሰላሕታ ወራር” ተባሂሉ ተጸውዐ። ሰላሕታ ወራር እውን ከም 6ይ ወራር ድሕሪ ናይ ኣርባዕተ ኣዋርሕ ምርብራብ፡ ዝኾነ ፍረ

ከየምጽአ ብስቦረት ሰራዊት ደርግ ተዛዘመ። ድሕሪ ፍሽለት 6ይን 7ይን ወራር ሰውራ ኤርትራን ስርዓት ደርግን አብ መድረኽ ጃላነት እዮም አትዮም። ሀ.ግ. ድኸመት ስርዓት ደርግ ድሕሪ ምግምጋም፡ አብ ጥሪ 1984 አብ ከተማ ተሰነይ መጥቃዕቲ ብምፍናው ነታ ከተማን ከባቢኣን ተቈጻጸሮ። አብ ወርሒ መጋቢት ናይቲ ዓመት'ቲ ድማ፡ ንግንባር ሰሜናዊ ምብራቕ ሳሕል አጥቂዑ፡ “መብረቅ እዝ” ንዝተባህለ ገዢ ክፋል ሰራዊት መግዛእቲ ኢትዮጵያ ምሉእ ምሉእ ደምሰሶ።

አብዚ ክልተ ግጥማት ሰራዊት ህዝባዊ ግንባር ብርክት ዝበለ አጽዋራትን ተተኩስቲን ብምምንዛዕ ሓይሉ ዝያዳ አደልዲሉ ወጸ። አብ ግንቦት ናይቲ ዓመት'ቲ፡ አሃዱ ፍሉይ ስርሒታት ኮማንዶ አብ ወተሃደራዊ መዕርፎ ነፈርቲ አስመራ በርቃዊ ተርግእ ብምፍጻም 33 ነፈርቲ ውግእ አዕነወ። በዚ ስርሒታት'ዚ ሚዛን ሓይሊ ናብ ሰራዊት ህዝባዊ ግንባር ክዛዙ ጀመረ። አብ መፋርቕ 1985 ድማ፡ ሰራዊት ህዝባዊ ግንባር ነታ ሓያል ዕርዲ ሰራዊት ደርግ ዝነበረት ከተማ ባረንቱን ከባቢኣን አጥቂዑ ተቈጻጸራ። በዚ ግስጋሰ'ዚ ዝተሰናበደ ስርዓት ደርግ፡ አብ ዝተፈላለዩ ከባቢታት ኢትዮጵያ ዝነበረ ሓይሊ አኻኻቢ፡ ንከተማ ባረንቱ ንምሓዝ ነዊሕ ምርብራብ አካዩደ። አብ ሓንቲ ከተማ ክሳብ ክንድኡ ምትህልላኻ ንረብሓ ሰውራ ዘገልግል ብዘይምንባሩ ከኣ፡ ሰራዊት ህዝባዊ ግንባር፡ ካብ ከተማ ባረንቱን ተሰነይን ምዕራባዊ ኤርትራን አዝሊቑ፡ ናብ ቀወምቲ ዕርድታቱ ተመልሰ። በቲ ህዝባዊ ግንባር ዝወሰደ ናይ ምዝላቕ ስጉምቲ ዝተባብዐ ስርዓት ደርግ፡ ሰራዊት ህዝባዊ ግንባር ተዳኻሙ እንከሎ ሕጂ ምቕባጽ ብዝብል አጉል ገምጋም፡ ዘሎ ሓይልታቱ አኻኻቢ፡ “ወፍሪ ባሕረ ነጋሽ” ኢሉ ዝሰመዮ መጠነ ሰፊሕ ወራር ብምብጋስ ናብቲ ድሕሪ ምድምሳስ መብረቅ እዝ ገዲፍዎ ዝነበረ ሰሜናዊ ምብራቕ ሳሕል ተመሊሱ፡ አብ ቀወምቲ ዕርድታት ሰራዊት ህዝባዊ ግንባር ሓያል መጥቃዕቲታት ፈነወ። እንተኾነ አብ ክልተ ገጻት ወፍሪ ባሕረነጋሽ ስርዓት ደርግ ንዕርድታት ሳሕል ክሰብሮ አይከአለን። በዚ ድማ ወፍሪ ባሕረ ነጋሽ እውን ከም ካልኣት ወራራት ድሕሪ ናይ ክልተ አዋርሕ ምርብራብ ዘፍ በለ።